

VINTER MED HURTIGRUTEN PÅ NORDKALOTTEN

Av Ingemar Carlsson

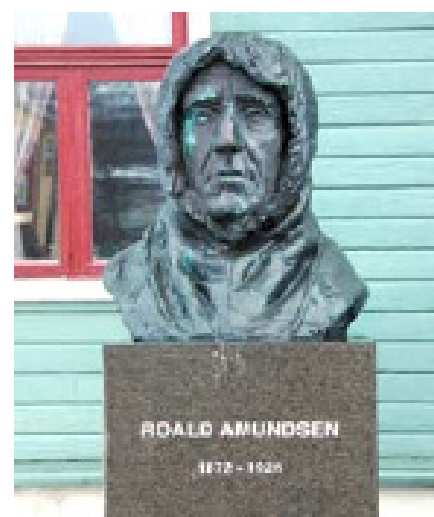
Hurtigruten är den långa sjöresan utmed Norges kust, från Bergen i söder till Kirkenes i norr, som har fått namnet "Världens vackraste sjöresa".

Resan, som tar elva dagar tur och retur, skulle vara omöjlig att göra om inte Golfströmmens mildrande inverkan på klimatet gör att det finns öppet vatten året om. Många föredrar emellertid att åka kortare sträckor.

En vinterresa mellan Tromsø och Kirkenes är en säregen upplevelse som bjuder på hundspann, körning med snöskoter i norrsken och vacker arktisk natur.

Resan med Hurtigruten på Nordkalotten börjar lämpligast i Tromsø dit man kommer med flyg via Oslo. Flyg gärna upp kvällen innan för då finns det tid att för en dag utforska staden som av en tysk besökare i slutet av 1800-talet gavs namnet "Nordens Paris" vilket sedan dess har blivit stadens etikett.

Även "Porten till Arktis" eller "Porten till Ishavet" är smeknamn som den förknippas med. I Tromsø är det mycket som anses vara "världens nordligaste"

såsom bryggeri och universitet.

Med omkring 66 000 invånare är Tromsø den största staden i Nordnorge och den sjunde största i Norge. Lägg till detta 9 000 studenter en del av året vilka sätter sin prägel med kaféer och pubar som kantar huvudgatan.

Stadens centrum ligger på sydöstra sidan av den gröna och låga Tromsöya. Högsta punkten är Varden, 159 m ö h och med sjön Prestvannet som dämades upp år 1867. Öster om Tromsöya ligger fastlandet dit man kommer via den 1 016 meter långa Tromsöbron och Tromsøysundtunneln.

Västerut är Kvaløya förbundet med Tromsöya med den 1 220 meter långa Sandnessundbron.

Vi kan börja med en utflykt med hundspann i den nordnorska vintern. Vid Tromsø Villmarkscenter står ivriga hundar redo att dra oss på slädar genom ett fruset landskap med utsikt över både hav och fjäll.

Efter slädturen, som vara i omkring en timme, serveras kaffe och kaka runt den öppna elden i kåtan.

Därefter utforskar vi Tromsø som på slutet av 1800-talet etablerade sig som porten till Arktis

och har varit Nordnorges huvudort för säl fångst.

I stadens historia ingår också jakt på valross och isbjörn på Svalbard och Östgrönland, timmerfrakt från ryska älvar, gränshandel mellan ryssar och normän och kolgruvedrift.

Tromsø har varit bas för många polarexpeditioner, en tradition som Polarmuseet tar vara på och förmedlar.

Här möter vi män, kvinnor, fartyg och materiel som varit viktiga för livet vid Ishavet och Arktis.

Museet öppnades den 18 juni

1978 på dagen 50 år efter att Roald Amundsen lämnade Tromsø på sin sista resa för att leta efter Umberto Nobile och luftskeppet "Italia".

Samlingarna är inrymda i en tullbyggnad från 1830-talet. I dag har Tromsø dessutom ett rikt kulturliv och är centrum för forskning och utbildning i Nordnorge. Upplevelsecentret Polaria bjuder på arktiskt akvarium, sälbassäng, utställningar och panoramabio.

Filmen "Svalbard – Arktisk Villmark" tar oss med på en resa genom Svalbards spektakulära natur.

Efter filmen gör vi en arktisk vandring och upplever norrsknen, tundra, snöstorm och isbjörn.

Norrgående Hurtigruten ligger här på dagen och när vi på kvällen glider ut ur hamnen ser vi den upplysta Ishavskatedralen som är stadens landmärke.

Kyrkan byggdes 1965 och är utsmyckad med fantastisk glasmosaik, rik på färger och symboler. Den ligger vid Tromsöbron och syns från centrum med den 1 238 meter höga Tromsdalstind i bakgrunden.

Vid sextiden nästa morgon blir det ett kort stopp i Hammerfest, med omkring 6 800 invånare, och världens näst nordligaste stad efter Honningsvåg.

Trots sitt läge norr om polcirkeln är hamnen isfri. År 2005 togs Hammerfest med på UNESCO:s världsarvslista.

Därefter fortsätter resan via Havöysund till Honningsvåg. Med cirka 2 500 invånare är den administrativt centrum i Nordkaps kommun och världens nordligaste stad. Sedan 1999 är Honningsvåg förbunden med fastlandet genom en nästan 7 km

lång undervattenstunnel.

Genom sitt läge söder om Nordkapsplatån har Honningsvåg en livlig turisttrafik på sommaren. Den fick status som Norges sommarstad år 2006 och har dessutom försökt marknadsföra sig som världens nordligaste stad.

I Honningsvåg töms båten för alla passagerarna vill naturligtvis följa med utflyktsbussarna till Nordkap som är det europeiska fastlandets yttersta punkt, på 71:a breddgraden.

Ibland uppstår diskussioner om huruvida klippan är den nordligaste punkten eller om det inte i själva verket är Kinnarodden som Hurtigruten rundar några timmar

Bussar på väg till Nordkap

senare.

Vägen till Nordkap går genom ett storslaget landskap och vi följer snöplogen de sista 13 kilometrarna upp till den berömda

Nordkaphallen

klippan som reser sig 307 meter upp från det kalla Ishavet.

Nordkaphallen är ett modernt upplevelsecenter som visar film i panoramaformat om Nordkap under de fyra årstiderna. Man kan också köpa souvenirer, se utställningar och få något att äta.

På den fortsatta färden får vi se ett av världens största fågelfjäll innan karaktäristiska Finnkjerka dyker upp. På väg mot Berlevåg passerar vi europeiska fastlandets nordligaste fyr.

Några passagerare kliver av i nästa hamn. Nu är det dags för en färd med snöskoter över tundran med förhoppning att få uppleva det magiska nordiska norrskenet. Här upplever vi naturen i det enda ljus som kommer från stjärnhimlen och fordonens lyktor

Man hinner precis lagom till nästa hamn där båten väntar.

Medan passagerarna sover fortsätter fartyget österut längs Varangerhalvön, förbi Båtsfjord och Vardö.

Vardö med drygt 2 000 invånare är Finnmarks äldsta fiskeläge och den östligaste staden i Norge och Västeuropa. Tillsammans med Hammerfest är den äldst i Nordnorge då båda fick stadsstatus samtidigt år 1789.

Eftersom staden på 1800-talet var en central plats för handeln med Ryssland är den känd som Pomorhuvudstaden.

Den kallas också för "Nordens Mekka" eftersom en ständig ström av pilgrimer kommer hit i tron att den är helig och att man kan finna inre rikedom genom ett besök. Staden sägs dessutom ligga på en av jordens energipunkter och både positiva och negativa energier ska vara mycket starkare på den här platsen.

Vid frukosttid är vi i Vadsö. Här bor drygt 5 000 invånare i en stad som hade stor invandring från Finland på 1800-talet.

Varangerfjorden är rik på fisk såsom torsk, sej, kolja, stenbit, lax och kungskrabba.

Efter ytterligare någon timme anländer vi till Kirkenes som är Hurtigrutens vändplats. Här slutar Norge och Ryssland tar vid. Vid Grense Jakobselv, som ligger 60 km öster om Kirkenes, är det bara en liten älv som skiljer länderna åt.

Platsen ligger längst ut vid Ishavet där Kung Oscar II:s kapell har rests som ett gränsvärn mot Ryssland.

Själva staden har 3 267 invånare varav omkring 10 procent är ryssar.

Från och med 1917 och fram till Sovjetunionens sammanbrott fanns här en hermetiskt låst gräns till Norge.

I dag är handeln med Ryssland så stor att gatorna i centrala Kirkenes är skyltade med både det latinska och det kyrilliska alfabetet. Gruvdriften var i många år huvudnäring som som mest sysselsatte 1 500 personer.

År 1996 upphörde verksamheten och under senare tid har

Andra världskriget

Det sägs att Kirkenes var den näst mest bombade platsen i världen under andra världskriget, efter Malta, med 320 bombraider och över 1 000 flyglarm.

Som den första staden i Norge befriades den av sovjetiska Röda armén den 25 oktober 1944. Invånarna känner tacksamhet för att den drev bort tyskarna, hjälpte till att bygga upp staden och sedan drog sig tillbaka.

Mitt i Kirkenes finns ett par monument som restes efter andra världskriget, Russemonumentet och Krigsmödremonumentet.

Ett skyddsrum, Andersgrotta, ligger mitt i staden och var det största bombrummet för civilbefolkningen i Kirkenes.

turismen tagit över som den viktigaste näringen.

I Kirkenes är det också ombyte av passagerare. Många kliver av för att ta flyget hem, nya går ombord för resan söderut

Lyft på mössan!

Mellan Stamsund och Svolveer passeras Vågekallen. Den som gör resan första gången skall ta av sig mössan och hälsa fjället.

Världens vackraste sjöresa

År 1891 föddes en ide hos August Kriegsman Gran om en expressbåtlinje mellan Trondheim och Hammerfest. Vesteraalens Dampskibssels-

1893 tecknades ett fyraårigt kontrakt mellan regeringen och rederiet om en tur i veckan mellan Trondheim och Hammerfest under sommaren och mellan Trondheim och Tromsø på vintern. Det fanns nio anöringshamnar längs ruten.

På morgonen den 2 juli 1893 lämnade "Vesteraalen" Trondheim med destination Hammerfest. Detta inledde en revolution inom norsk kommunikation, som gav industrin och kustbor bättre tillgång till omvärlden. 1898 blev Bergen den sydligaste hamnen på Hurtigruten.

Vadsö införlivades 1907 och Kirkenes 1914. Under en kort period gjordes veckovisa seglatser från Stavanger. Från 1936 till i dag har Hurtigruten lämnat Bergen dagligen för färden norrut, endast med avbrott under kriget.

I våra dagar är Hurtigruten kanske inte den viktigaste livs-

nerven för Nordnorges kustbefolkning. Utbyggnad av vägar och broar pågår ständigt. Flygförbindelser har gjort att Hurtigruten i dag mest lever på "nöjestråfik" och turister.

Räkna med omkring 10 000 kronor per person för resan Bergen-Kirkenes-Bergen som tar 12 dagar. Bergen-Kirkenes kostar inte fullt 7 000 kronor för de sju dagarna.

Räkna även med att det krävs bokning långt i förväg om man under högsäsongen vill ha plats i hytt. Bilen kan följa med till en förhållandevis billig penning.

Speciellt vacker anses sträckan från Sandnessjøen till Bodö med utsikt över Svartisen, Norges största glaciär, och Polcirkelpassagen vara.

Många föredrar att åka kortare sträckor. Under de längre uppehållen i hamnarna arrangeras olika bussutflykter och aktivite-

ter. Den kanske vackraste bussutflykten går genom Vesterålens fantastiska natur från Harstad till Sonland. På sommaren är naturligtvis färden upp till Nordkap med midnattssol från 14 maj till 30 juli, och ryska gränsen höjdpunkter.

Trots höjda biljettpriser är Hurtigruten ingen lysande affär. I många år har ruttens existens diskuterats.

Nu har emellertid trafiken säkerställts för flera år framöver genom ett avtal mellan norska staten och bolaget som driver båtarna.

Avtalet tecknades i april 2011 och kostar staten 5,1 miljarder norska kronor. För Nordnorge och resenäringen var det naturligtvis goda nyheter. 34 hamnar mellan Bergen och Kirkenes anlöps dagligen även i fortsättningen.